

Nordahl

Smed och verkstadsmekaniker på Sollerön

Gustav Nordahl föddes i Bjuråkers församling i Hälsingland. Han var av vallonsläkt och ättling till smeder vid Siljansfors och Limå bruk. Hans skolgång blev endast fyra år, beroende på att han fick hjälpa till med försörjningen i familjen. Som tioåring fick han arbete i skogen som hjälpkolare, ett stort ansvar för en så ung pojke. När hans far blev änkling flyttade familjen (sex barn) till Skattungbyn. Där hjälpte han sin far i hans smedja med diverse smidestillverkning som exempel lie-ringar, hållare för spisringar, handtag för varma ugnsplåtar m.m. Dessa alster tog far och son på spark från Skattungbyn till Våmhus, gick i gårdarna och sålde, samt åter till Skattungbyn på kvällen.

När Gustav var tolv år började han som smideslärling hos S E Petersons motor- och åkdonsfabrik i Orsa, där utbildade han sig till smed, vilket tog tre år. Men han trivdes inte med smidesyrket utan bad om att få börja i den mekaniska verkstaden, detta trots att betalningen sjönk från 2.25 kr till 1.75 kr per dag. Här fick Nordahl utbildning i maskinarbete som svarvning, fräsning, borrarbete, bänk- och monteringsarbete och trivdes mycket bra. Han blev också kvar på denna arbetsplats under många år. På samma sätt som för många ungdomar kom kärleken in i bilden och Gustav Nordahl var inget undantag. Han förälskade sig i en värmlandstös som arbetade som servitris på Frelins konditori i Orsa och så småningom blev det giftermål år 1917 mellan Ellen Dagny Maria Lundqvist och Karl Gustav Nordahl. Samma år föddes första barnet som var en pojke.

Gustaf Nordahl.

1920-talet kom att bli svåra år för familjen Gustav Nordahl, sviterna efter första världskriget gjorde att avsättningen på verkstadsprodukter minskade, detta hade till följd att lönen som var 12 kr per dag sänktes till 10 kr per dag för 12 timmars arbetsdag. Familjen som utökats med ytterligare två pojkar blev en mycket tung börda för Nordahl och efter lönesänkningen klarade han inte av försörjningen.

Nordahl slutade därför anställningen hos S E Peterson i Orsa, han ville pröva att bli egen företagare. Nu vände han blicken mot Sollerön, detta skedde vasaloppsdagen 1922. Till en början lånade han en smedja och gjorde smidesarbeten åt solleröbönderna, sedan hyrde Nordahl Norins bagarstuga och etablerade sig där. 1923 kom familjen flyttande från Orsa, då hade Nordahl hyrt bostad i det som då kallades "mejeriet" och som idag har benämningen "Utsikten". Här bodde familjen under femton år och här föddes två flickor och ytterligare en pojke.

I Norins bagarstuga som nu var Nordahls arbetsplats blev den huvudsakliga sysselsättningen cykelreparationer, plåtarbeten m.m. Det behöv-

des inga stora investeringar för att utföra dessa arbeten, och kontanter hade Nordahl ont om av förklarliga skäl.

Under 1920- och 30-talet blev cykeln det vanligaste fortskaffningsmedlet för gemene man och Nordahl inköpte cykeldelar som han monterade och på detta vis tillverkade han cyklar och sålde, efter dåtiden en mycket bra och efterfrågad cykel. Han fortsatte i Norins bagarstuga under större delen av 20-talet innan han 1929 byggde den första verkstaden på "Suttertäpp", men dessförinnan hade han en lokal i Gruddbo (Ryssgard) där han tillverkade skidspännen samt verktyg till snökedjan "Gripfast".

Nordahl kunde nu planera mera långsiktigt när han hade egen lokal. Förutom reparationer och plåtarbeten tillkom mekaniska arbeten. Han skaffade sig begagnade maskiner som svarv, fräs, bormaskin samt diverse handverktyg, detta gjorde att han kunde bredda arbetsutbudet.

Personalen vid Nordahls verkstad år 1948, sittande fr.v: Tore Nordahl, Holger Stenius, Gustaf Nordahl själv, Folke Stunis, Verner Johansson från Göteborg, kallades "Svetsern". Stående fr.v. Gottfrid Resgård, Mås Erik Jönsson, som blev mäg hos Nordahl genom gifte med dottern Birgit.

Sönerna som kommit upp i fjorton—sexton års ålder fick nu hjälpa till med cykelreparationer, enklare svarv- och fräsningsarbeten, samtidigt som de lärde sig ett yrke.

Timmertransporter på bilar blev nu allt vanligare och lastning av timmer på bil för hand var ett både tungt och farligt arbete. Nordahl kom därför att intressera sig för hur man skulle kunna underlätta detta arbete och började utvecklingen av en lastapparat att använda vid last av timmer på bil. Här påbörjades och provades många olika lastapparater innan han kom fram med en som fungerade tillfredställande för såväl lastbilsägare som tillverkare. Senare hälften av trettioalet och början av fyrtioalet kom produktionen igång. Lastapparaten som fick namnet ”Siljan” rönte stor efterfrågan i hela landet, senare även på export till Norge.

Sollerö Mekaniska Verkstad som firman registrerades till måste nu anställa mera yrkeskunniga arbetare, och vissa tider var arbetsstyrkan tio man, vilket säger en del om utvecklingen för Nordahl och hans idéer från smedjan på 1920-talet.

Verkstaden som nu blev för liten byggdes ut åren 1947—48, då också en del nya maskiner inköptes. Då upptogs även tillverkningen av lastkranar, också dessa för montering på lastbilar och främst för lastning och lossning av timmer och stycke gods.

Nordahl var även aktiv idrottsman bl a som fotbollsmålvakt under sin ungdom i Orsa. Även på Sollerön var han aktiv inom idrottsrörelsen. Inom det allmänna och kommunala har han varit med i kommunalfullmäktige. Vidare var han en tid med i kyrkorådet. Han var också brandchef under en period.

På äldre dagar blev trädgården hans stora intresse och hobby. Men det förnämsta och värdefullaste och det man beundrar mest var förutom hans yrkesskicklighet hans otroliga arbetsvilja.

Tore Nordahl